

Малай Ю.С.,
студентка 6 курсу, 2 групи, господарсько-правового факультету Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ДЕТЕРМІНАНТИ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Ключові слова: незаконний обіг наркотиків, запобігання злочинності.

Анотація. В тезах розглянуто незаконний обіг наркотиків та причини цих злочинів.

Аннотация. В тезисах рассмотрен незаконный оборот наркотиков и причины этих преступлений.

Ключевые слова: незаконный оборот наркотиков, предупреждение преступности.

Summary. In theses examined drug trafficking and cause of this crimes.

Keywords: drug trafficking, crime prevention.

Незаконний обіг наркотичних засобів на теперішній час є проблемою світового рівня. За даними Організації Об'єднаних Націй обсяг обігу ринку наркотиків у світі щорічно сягає приблизно 400 мільярдів доларів США, що складає до 8 % обігу всієї міжнародної торгівлі. Наркотизм призводить до досить негативних наслідків: починаючи від деградації всього суспільства та закінчуючи поширенням інфекційних захворювань. За період 2013-2019 років у середньому в Україні реєструється 27 760 наркозлочинів за рік. Досить сумним є ще той факт, що наркозлочини належать до високолатентних злочинів. І кількість фактично вчинених приблизно в 7 разів перевищує кількість зареєстрованих злочинів.

Вивчення причин злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків, має велике значення не тільки для глибокого пізнання об'єктивних джерел відповідного кримінального явища, але і для вироблення попереджувальних заходів протидії цим протиправним діям.

Злочинність у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів найбільш очевидно проявляється у злочинах, які, по-перше, вчиняються з приводу шкідливого для людини блага – наркотиків, відомості про які містяться, передусім, у «Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», де згруповані списки наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, згідно із законодавством України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; по-друге, вчиняються у зв'язку з порушенням порядку обігу наркотиків, тобто незаконним культивуванням рослин, включених до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, розробленням, виробництвом, виготовленням, зберіганням, перевезенням, пересиланням, придбанням, збутом, ввезенням на територію України, вивезенням з території України транзитом через територію України, використанням, знищенням наркотиків, а також у зв'язку з використанням коштів, здобутих від незаконного обігу наркотиків; по-третє – ці злочини спричиняють суспільно небезпечні наслідки у зв'язку з поширенням такого негативного явища, як наркоманія.

У кримінології детермінанти злочинів, в нашому випадку, у сфері обігу наркотиків, як правило, досліджуються залежно від їх

змістовного наповнення (соціально-економічні, політичні, психологічні та інші). Такий підхід є цілком обґрунтований. Та потрібно зауважити, що для розробки більш ефективного механізму запобігання злочинності у сфері обігу наркотиків в Україні вбачається доцільність розглянути детермінанти за рівнями їх впливу на наркоситуацію в державі, а саме: детермінанти індивідуального рівня, які діють на рівні моральних якостей, психологічних особливостей; детермінанти, що формуються на рівні держави та впливають на розвиток наркобізнесу в Україні; детермінанти глобального характеру, що формуються поза межами нашої країни.

Основними чинниками, що впливають на вживання наркотиків на індивідуальному рівні, є: пізнання нових відчуттів та бажання «випробувати» себе. До групи суб'єктивних факторів також можна віднести протиріччя між потребами та реальними можливостями їх задоволення; спілкування з наркозалежними особами; позитивне ставлення до алкоголю та наркотиків з боку батьків і найближчого оточення.

Детермінанти, що формуються на рівні держави та впливають на розвиток наркобізнесу в Україні, ретельно розробляються у кримінологічній літературі. До їх переліку відносять: соціально-економічні, соціокультурні, організаційно-управлінські, правові, соціально-політичні та інші чинники. Зокрема, в соціально-економічній сфері детермінанти злочинного наркообігу здебільшого проявляються у відсутності постійної зайнятості; низьких заробітних плат, якими не можна забезпечити навіть мінімальні потреби життєдіяльності. Окрім того, вчинення злочинів у сфері обігу наркотиків може бути вмотивовано потребою вживання наркотиків, щоб хоч на деякий час послабити вплив психотравмуючої ситуації.

Чинники в соціокультурній і морально-психологічній сферах проявляються в скороченні державної підтримки освітньо-культурного розвитку населення, насамперед дітей і молоді. В соціальній свідомості населення відсутні моральні цінності, ідеали та прагнення до високого. Державна не впливає на моральне, соціокультурне виховання молоді, на жаль, в даному випадку превалює негативний вплив засобів масової інформації.

У сфері правового регулювання відносин: належним чином не використовуються можливості нормативно-правового за-

безпечення взаємодії і співробітництва на міжнародному рівні, включаючи виконання зобов'язань, що виникають у зв'язку з приєднанням держави до міжнародних конвенцій; недостатня регламентація чинного законодавства щодо обігу в Україні сильнотоксичних та отруйних лікарських засобів, що унеможлиблює в належний спосіб впливати на ситуацію, яка склалась із зловживанням трамадолу.

В організаційно-управлінській сфері відповідні чинники проявляють себе в недоліках діяльності державних органів і установ, передусім, у виконанні правових норм, управлінських рішень, зокрема органами внутрішніх справ щодо контролю за наркосередовищем, у здійсненні ними профілактичної роботи, виявленні осіб, які систематично порушують режим обігу наркотиків в Україні. До цього рівня детермінант можна також віднести негативний вплив Інтернету, телебачення. На сьогодні придбати наркотики через інтернет не є великою проблемою, а розмальована на кожному кроці стіни будівель з посиланнями на джерела збуту говорять про всеохоплюючі можливості збуту наркотичних засобів.

Таким чином, детермінанти незаконного обігу наркотичних засобів є досить різноманітними та взаємодіють на різних рівнях. Вивчення цього питання є досить актуальним, оскільки визначення причин та умов будь-якого злочинну дають можливість краще усвідомити суспільну небезпечність та розробити заходи для профілактики та реагування на злочини цієї спрямованості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів [Електронний ресурс] // Постанова КМУ №770. – 2000. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BF#Text>.

2. Головкін Б.М. Про детермінацію злочинності // Часопис Київського університету права. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – 2020. – № 1. С. 274-280. URL: http://kul.kiev.ua//images//A/Chasopis/CHAS20_1.pdf

3. Шутка В. Протидія наркобізнесу в Україні: теоретичний та практичний аспект [Електронний ресурс] / В. Шутка // Науковий

блог «Національна Острозька академія». – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://naub.oa.edu.ua/2017/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B4%D1%96%D1%8F-%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%83-%D0%B2-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96-%D1%82%D0%B5%D0%BE%D1%80/>.

4. Пивоваров В.В. Корпоративна злочинність у процесах транскордонного наркобізнесу / В. В. Пивоваров // Право і суспільство. – 2017. - №5. - Ч.2 - С. 219-223 (обсяг 0,6 д.а./ авт.0,6 д.а.).

5. Прохоренко С. М. Детермінація наркозлочинності в Україні / С. М. Прохоренко. // Митна справа. – 2014. – С. 72–75.

6. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. Кн. 2: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів / А. П. Закалюк. – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2007. – 712 с.

7. Тимошенко В. А. Кримінологічна характеристика і запобігання наркозлочинності в Україні / В. А. Тимошенко // Наркобізнес: національна та міжнародна протидія новим викликам / В. А. Тимошенко., 2006. – С. 456.

Науковий керівник: к.ю.н.доцент Пивоваров В.В.